

Јуриј ТРУБАЈЧУК*

СТАЊЕ И ПЕРСПЕКТИВЕ РУСКО-ЦРНОГОРСКЕ ЕКОНОМСКЕ САРАДЊЕ

На почетку желео бих са жаљењем да се осврнем на садашњу недовољну сарадњу међу научницима-економистама наших земаља која је у доба СССР и СФРЈ заузимала једну од најважнијих позиција у руско-црногорским односима. Након почетка процеса трансформација на пост-совјетским и постјугословенским просторима наука се померила на други план, нашавши се у сенци интензивних тржишних реформи и прелаза на демократске темеље друштвеног живота.

Таква ситуација је апсолутно недопустива. Праћење два горепоменута процеса уз активну научну сарадњу, између осталог и у економској сфери, треба да доприноси њиховом убрзању и расту благостања наших друштава.

Сада ћу нешто рећи о економској сарадњи између Русије и Црне Горе, која јесте један од предмета истраживања Института економије Руске академије наука (ИЕРАН) који представљам. Излазак Црне Горе из састава Државне Заједнице СЦГ дао је подстицај за покретање квалитетно нових узајамно корисних економских односа између наших *суверених* држава. ИЕРАН регуларно прати политичко-економске процесе у Црној Гори, врши њихову анализу, даје препоруке и пружа консултативну помоћ како руским владиним установама тако и представницима бизниса. Надамо се да је наш рад користан и доприноси постизању успеха у руско-црногорском трговинско-привредном партнерству којих је било доста у последње време.

Према подацима руске статистике, обим робне размене између Русије и Црне Горе 2008. године је износио 90,55 милиона долара САД. Уз то,

* Јуриј Трубајчук, Институт економије Руске академије наука

руски извоз је износио 89,1 милион долара, дакле, око 2% целокупног увоза Црне Горе, а увоз из Црне Горе – 1,45 милиона долара.

2008. године основне робе руског извоза у Црну Гору, према подацима Федералне царинске службе Русије, биле су: алуминијум и његове прерађевине – 80,6% укупног обима руског извоза, минерално гориво, нафта и њени деривати, битуминозне супстанце, минерални воскови – 12,8%, машине и опрема – 4,2%.

У складу са статистичким подацима, основне робе у извозу Црне Горе у Русију 2008. године су биле прехранбене робе и пољопривредне сировине – 90,4% (углавном вино – 88,9% укупног обима црногорског извоза у Русију).

Било би неправедно а да не нагласимо улогу напора државних органа наших земаља у развоју билатералних привредних односа, посебно уочи трећег заседања руско-црногорског Међувладиног комитета за трговину, економску и научнотехничку сарадњу (МВК), које ће се одржати 22–23. октобра ове године.

Владини ресори наших земаља доста су урадили око припрема за потписивање новог Протокола о изузецима из режима слободне трговине између Русије и Црне Горе који треба да допринесе повећању узамне робне размене.

Постигнут је принципијелан споразум о пролонгирању за 2 године рока важења Међувладиног руско-црногорског Споразума о регулисању обавеза бившег СССР о измиривању рачуна, везаних за робну размену међу бившим СССР и бившом СФРЈ.

Сада неколико речи о активностима руских компанија у Црној Гори.

ОАД „Силовије машини” у оквиру Контракта о модернизацији ТЕ „Пљевља”, који је потписан почетком августа ове године, обавезује се да испоручи комплет делова и опреме за модернизацију парне турбине К-210–130–3 ТЕ „Пљевља”, а такође да изврши радове око ремонта, монтаже, регулисања и проба испоручене опреме. Износ контракта је 8 милиона еура, укључујући 5,68 милиона долара на рачун клириншког дуга.

Свој сигуран рад у Црној Гори наставља компанија „Лукоил” уз реализацију овде плана о изградњи мреже од 15 бензинских станица. Тренутно компанија већ располаже са 10 бензинских пумпи, што је 13% укупне количине пумпи у Црној Гори.

Руске грађевинске компаније, без обзира на негативне последице глобалне економске кризе, настављају у Црној Гори реализацију крупних девелоперских пројеката у стамбеној и туристичкој сферама.

На пример, руска грађевинска компанија „МИРАКС-груп” реализује крупни инвестициони пројекат „Астра Монтенегро” за изградњу стамбено-хотелског комплекса на полуострву Завала крај града Будве. До истека текуће године се очекује завршавање прве фазе изградње објекта.

Компанија „Метропол” завршава припрему за почетак изградње елитног хотелско-туристичког комплекса на острву Светог Марка. Реализација овог пројекта се остварује уз стриктно поштовање строгих еколошких захтева црногорске стране.

До позитивних промена дошло је у ситуацији око функционисања Комбината алуминијума у Подгорици (КАП) и Рудника боксита у Никшићу (РБН). Захваљујући напорима уложеним у оквиру МВК, у априлу 2009. године успеле су да се пронађу узајамно прихватљиве одлуке за спасавање Комбината.

Почетком јуна 2009. године, између Владе Црне Горе и компаније „Ен плус – груп” потписан је Меморандум о узајамном разумевању и сарадњи који предвиђа улазак црногорске државе у структуру власништва КАП-а и РБН и пружање државних гаранција компанијама.

Сада се одржавају интензивни разговори са Владом Црне Горе о закључивању низа споразума, новог уговора о куповини-продаји акција КАП-а, који предвиђа улазак црногорске државе у структуру власништва КАП-а и РБН, о испорукама електричне енергије КАП-у до краја 2012. године, о реструктуризацији финансијског дуговања КАП-а итд.

У случају реализације постигнутог споразума КАП и РБН ће моћи да наставе производњу и ликвидирају у току 2012–2014. године нагомилана дуговања банкама, буџету и локалним лиферантима.

Актуелном остаје тема ангажовања руских банковских структура које је засад, нажалост, нису присутне на црногорском тржишту. Оснивање руске банке у Црној Гори омогућило би руским компанијама, које раде у Црној Гори, да врше своја плаћања преко руског банкарског оператера.

Велике перспективе има руско-црногорска међурегионална сарадња. Сада се активно ради на јачању старих и успостављању нових веза на међурегионалном нивоу.

Наставља се сарадња Москве и њених округа с Црном Гором, појединим црногорским општинама и градовима (између осталих с Подгорицом, Будвом).

Развијају се везе Санкт Петербурга с општинама Црне Горе (Цетиње, Котор).

Истовремено, међурегионална узајамна повезаност Русије и Црне Горе углавном се налази у фази „сређивања” односа и споро добија практичан карактер.

Руско-црногорска сарадња у области туризма не губи темпо без обзира на светску економску кризу. Уз то, упоредо са очувањем великог броја руских туриста, који долазе у Црну Гору, расте број грађана Црне Горе који посећују Русију као туристи. Позитивну улогу у одржавању високог нивоа туристичке размене одиграло је потписивање, у септембру 2008. године, Међувладиног споразума о условима узајамних путовања без виза за путовања са роком до 30 дана.

На крају, желео бих да истакнем да се руско-црногорска привредна сарадња налази у стадијуму формирања, али потези страна сведоче о озбиљној заинтересованости наших земаља за партнерство.

Узимајући у обзир садашње трендове, није могуће потцењивати важност узајамне повезаности научних структура од које, уосталом, зависи успех и ефикасност развоја економске сарадње међу нашим земљама.